

**Antoninus Diana Panormitanus, Clericus Regularis, Doctor
Celeberrimus, Coram S. D. N. Alexandro VII. Episcoporum
Examinator, & Sancti Officij Regni Siciliae Consultor,
Coordinatus, Seu Omnes ...**

Diana, Antonino

Lugduni, M. DC. LXXX.

116. An qui emisit votum disjunctivum, v. g. castitatis, aut jejunii, si elegit votum reservatum castitatis, possit adhuc commutari per Bullam Cruciatæ, vel per Iubulæum? Et notatur votum castitatis ...

[urn:nbn:de:hbz:466:1-76369](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-76369)

ex vi voti iam tenetur ad castitatem, quæ reservata est, sicut in humanis debitor alternatiuis non potest resili-
re, si creditori declarat quam partem eligat *ex regim.*
in 6. Sed eo ipso, quod in corde statuit ita vouens illam
partem voti eligere, illud propositum satis Deo
indicatum fuit, qui corda hominum videt. Ergo,
etc.

2. Non reticebo tamen, multum probabiliter conti-
nentiam sententiam docuisse Malderum in 2.2. tract. 10.
c. 1. dub. 10. quia, vt ipse asserit, etiam homini facta ta-
lis infirmitas, modo non efficiatur per modum pro-
missionis, vel pacti ex natura rei, & ex iure naturæ,
non videtur obligare, vt re adhuc integra à tali ele-
ctione debitor non possit resiliere, quidquid sit de iure
positiui. Deinde, etiam si nudum propositum Deus
videt, non tamen proponendo censetur Deo loqui,
aut ei indicare nostrum propositum. Quare probabile
videtur, tale propositum, & electionis decretum, quan-
do noua non accedit promissio, ita adhuc posse arbi-
trio vouentis mutari, vt reus facti voti non sit futu-
rus, si variet, & alteram partem postmodum eligat siue
ca præstatior, siue minus præstant fuerit, ad hoc
semper poterit in talibus Episcopus dispensare. Ita
Malderus, quod etiam de Confessario virtute Bullæ
Cruciatæ dicendum est, si hanc sententiam sequi velit
Confessarius.

RESOL. CXVI.

An qui emisit votum disunctiuum, v. g. Castitatis, aut
vniuersi, si elegerit votum reservatum Castitatis, possit
adhuc commutari per Bullam Cruciatam, vel per In-
hibeion?

Et notatur votum Castitatis metu leui emissum posse com-
mutari virtute Cruciatæ, aut Inhibeion? Ex p. 11. tract. 8.
& Miles. Res. 17.

1. Negatiuam sententiam tenet nouissimè Magi-
ster Gallego in Bull. Cruc. cap. 9. claus. 9.
par. 2. dub. 156. vbi sic ait. [Adiurata, que el que hizo
le miente voto disunctiuo, si huiesse eligido ya vna
parte reservada, no se podrá comutar, porque ya por
fuerza del voto está obligado à guardar castidad que
es reservada.

2. Eho enscña tambien Tomas Sanchez lib. 8. de
matrimonio, disp. 97 en la suma lib. 4. cap. 40. y Bonacina
sobre el segundo precepto del Decalogo, disp. 14. quest. 2.
par. 7. 4. Fagundes sobre el mismo precepto lib. 2. c. 43.
dize tom. 1. lib. 11. cap. 20. quest. 10. Santarello de Inhi-
beion, quest. 8. tit. 1. Sayto in Clau Regia lib. 6. cap. 11.
Aguiño Trullench sobre el Decalogo lib. 2. cap. 2. dub. 39.
y no vale lo que dize Maldero en la 2. 2. tractat. 10.
cap. 1. dub. 10. que este tal despues de auer excogido
la materia reservada, se puede arrepentir, y elegir la
otra. Digo que no vale porque el poderse arrepentir,
no quita que no aya excogido por voto la materia re-
servada, y vna vez escogida, no está en su mano (aun-
que si el arrepentirse) que no sea materia reservada ya
votada, y assi no se le podrá comutar vna vez escogida
la reservada, con lo qual queda respondido à lo que
dize Andreas Mendo de la Bula disp. 26. capit. 10.
el qual sigue la sentencia de Maldero, y tambien la si-
gue Barati en el lugar alegado.] Ita ille.

3. Sed affirmatiuæ sententiæ adhareo, & præter
Barati & Mendo illam docet me citato Leander de Sa-
cramentis tom. 1. tract. 5. disp. 4. quest. 43. & me citato
Quintanaduenas de Inhib. d. 2. hebdomadar. cap. 12.
tom. 1. lib. 7. sect. 2. cap. 34. probl. 81. numero 705. asserens
in casu proposito; Vouens etiam elegerit votum re-

seruatum commutari posse Indulto Cruciatæ, modo de
nouo non promittat illud, quod eligit. Quia si ex vi pri-
mæ promissionis potest eligere non reservatum, dum
de nouo quoddam eligit, non promittit, adhuc poterit va-
riare. Fateor huicmodi electionis varietatem ex leui-
tate animi ortum habere, assero tamen non impedire,
dum non additur nouæ promissionis confirmatio, quo-
minus votum disunctiuum valeat commutari, ex iure
quod vouens habet eligendi, quod reservatum minime
exiit.

4. Hanc etiam sententiam tenent Suarez tom. 2. de
relig. lib. 6. de voto c. 24. num. 3. Layman lib. 4. theolog.
moral. tract. 4. cap. 8. num. 12. Filiucius tract. 26. cap. 10.
num. 272. Palau par. 3. oper. mor. disp. 2. punct. 11. num. 6.
Bossius sect. 2. de Inhib. cap. 11. num. 7. Moronus respons. 98.
num. 376. & 377. & ita ego iterum sentio casu quo eli-
gens eam partem non promittit illam de nouo, itaut
votum sit iam materiæ reservatæ absolutum, ac deter-
minatam. Etenim hoc votum in emissionem sui non fuit
reservatum, ergo dum non renouatur, non potest fieri
ab eligente partem reservatam, esse reservatum. Quod
enim in radice imperfectum est, ideoque non reserua-
tum, semper secum fert eam imperfectionem; nec po-
test quis efficere, vt illudmet votum in reservatum, &
perfectum transeat. Sicut votum pœnale, & merè con-
ditionale, quamuis maneat absolutum, & determina-
tum apposita conditione, non esse reservatum diximus
ob similem rationem.

5. Nec obstat in humanis debitorem in alternati-
uis non posse resiliere, si vnâ partem elegerit. Nam
hoc dumtaxat probat, sicut in humanis tenetur quis
ad eam partem à se electam præstandam, ita in vo-
to teneri eligentem ad præstandam materiâ à se ele-
ctam quod non inficiamur, sed asserimus hanc obli-
gationem posse commutari, sicut in humanis ea obli-
gatio potest à creditore commutari, & relaxari.
Instaturque, nam in humanis debitor sub conditione
tenetur præstare debitum, conditione impleta,
sicut in voto conditionato tenetur vouens exequi
rem promissam, impleta conditione, & tamen non
exinde probatur hoc votum conditionatum non posse
commutari. Ratio à priori est, quia in humanis attendi-
tur ad obligationem, ex qua vtilitas oritur creditori,
at in votis attenditur ad eorum perfectionem in prima
emissione, vt inde dignoscatur, an sint reservata,
neque.

6. Nota verò quod post hæc scripta inueni Pa-
trem Pasqualigum nostram sententiam docere de Lu-
bileo decis. 299. num. 4. quia ait ipse, electio materiæ
facta per propositum quantumuis efficax, non immu-
tat rationem voti præcedentis. Ergo si prius erat com-
mutabile, & dispensabile, erit etiam facta electione,
quia non potest transire de non reservato ad esse reser-
uatum, nisi mutetur in ratione voti. Antecedens pro-
batur. Propositum adueniens, quo eligitur materia
reservata non est aliqua promissio, quæ fiat Deo,
neque ponit aliquam obligationem nouam, quia
obligatio voti est ad alterum, nam debet transferre
ad ipsum voluntatem se obligandi, Propositum
autem non est ad alterum, sed est sola deliberatio,
qua proponens apud se deliberat de eo, quod facere
vult.

7. Confirmatur. Eo ipso, quod propositum non in-
ducit aliquam nouam promissionem, & obligationem
votum remanet imperfectum in ratione voti, sicuti
erat antea, nam licet sit determinatum ratione propo-
siti, non est tamen determinatum in ratione voti, &
promissionis, atque adeo nec in ratione obligationis.
Rursus materia voti non est pura Castitas, aut Reli-
gio, sed mixta cum materiâ alterius partis alternati-
uæ, quia vt terminat promissionem dicit vtramque par-
tem, & solum vnâ partem alternatiuæ, vt terminat
proposi-

propositum. Ergo, cum votum in ratione voti remaneat cum eadem imperfectione, quam habebat ante electionem, & cum eadem mixtione materiae, erit dispensabile, & commutabile, sicut erat ante electionem. Haec omnia Pasqualigus, ex quibus patet responsio ad argumentum Magistri Gallego.

8. Nota hic obiter votum castitatis metu leui emissum, posse commutari virtute Cruciatæ, & Iubilæi. Ita me citato Pasqualigus *decis. 302. num. 4.* & me citato Quintanadueñas *num. 14.* & me citato Escobar *probl. 89. num. 730.* & me citato Mendo *num. 113.* & me citato Leander *de Sacrament. tom. 1. tractat. 5. disputat. 14. quæst. 107.*

Sup. hoc sup. in Ref. 94. & inf. in Ref. 119. §. vic. & inferius in tr. 4. Ref. 17.

RESOL. CXVII.

An votum disunctiuum Religionis, vel perfecta Castitatis sit per Bullam Cruciatæ, vel Iubilæum dispensabile?
Ex p. 1. tract. 7. & Misc. 7. Ref. 17.

Dixit in Resolutionibus que hic sunt supra 114. 115. & 116. hoc, & inf. in Res. seq. eius not. 2.

§. 1. DE votis disunctiuis, quando vna pars est reseruata, & alia non, ego plura dixi in *tract. de Bulla Cruciatæ*, & nouissimè me citato dixit Leander *de Sacrament. tom. 1. tract. 5. disputat. 14. quæst. 112. cum sequenti.* Sed difficultas est in casu proposito, nam vtraque pars voti reseruata est, & hoc non obstante affirmatiuè respondet Pater Pasqualigus in *praxi de Iubilæo quæst. 301. num. 3.* vbi sic ait, Votum alternatiuum antequam fiat electio vnius partis, non est perfectum, & completum, quia nondum est de materia determinata, sed determinanda: vnde est sufficiens: vt inferre possit executionem; ergo nondum est votum complete emissum, sed est veluti adhuc in fieri, quia debet determinari ad alteram partem, vt possit executioni mandari, & proinde non venit nomine voti strictè saltem accepti, quia vt notat Menochius *consil. 133. num. 12.* Actus, qui perfectionem non habet, & est adhuc in fieri, non meretur nomen actus. Et ideo non continebitur sub reseruatione; quia cum reseruatio sit strictè accipienda, se extendit solum ad vota strictè accepta, & cum proprietate.

2. Confirmatur secundò: votum alternatiuum habet tacitam conditionem respectu vtriusque partis, si vouens illam eligat, & proinde ante electionem neque ad vnam, neque ad aliam partem obligat, sed solum de præsentibus obligat ad eligendam vnam, aut alteram partem. Ergo non est votum reseruatum, quia neque est determinatè votum obligandi se mediante electione, aut ad religionem, aut ad castitatem. Reseruatio autem cadit solum supra vota, quæ sunt determinatè de castitate, aut de Religione. Ita Pasqualigus.

3. Sed vt verum fatear, dum hanc opinionem legi, mihi non placuit, & postea de illa interrogatus negatiuè respondi, fretus auctoritate Sanchez, Suarez, & Ludouici de la Cruz, nunc verò inuenio illam reprobare Patrem Bardi in *selectis lib. 5. quæstione 12. numero 36.* vbi sic ait; Dicendum est cum hac secunda sententia, quam puto certam: nam prior illam quam tueretur Pasqualigus non videtur solido fundamento inniti, vt mox ex solutione eius argumenti patebit, probari potest nostra conclusio, eam rationem (qua vtuntur Authores citati) aliquando fustus ampliando, tali pacto: quoties tota materia voti est reseruata toties votum ipsum est reseruatum: Sed votum disunctiuum, de quo agimus, ex suppositione habet totam materiam reseruata, ergo votum disunctiuum, de quo agimus, est reseruatum: per consequens commutari non poterit virtute Iubilæi, probatur maior; nam votum recepit reseruationem, aut ne-

gotationem eiusdem à materia circa quam reseruatur, vnde si materia erit reseruata, ipsum quoque reseruatum erit.

4. Ad argumentum ex Pasqualigo deductum, respondetur negando antecedens, in quo dicebatur votum disunctiuum habens vtramque partem suæ materiæ reseruata, non esse reseruatum: ad eius probationem cum distinctione est procedendum, vt omnis æquiuocatio tollatur: cum enim dicitur tale votum disunctiuum esse imperfectum, si per imperfectionem intelligatur indeterminatio quoad talem materiam particularem, & in specie, concedo quod sit imperfectum: si verò intelligatur imperfectio, seu indeterminatio quoad materiam reseruata, vt sic & in genere negatur. Votum igitur istud quoad materiam reseruata, est omnino perfectum, & determinatum, quia procedit à voluntate omnino determinata, nam voluntas nullam habet indifferentiam in ordine ad materiam reseruata, quamuis indeterminata sit in ordine ad electionem huius, vel alterius partis materiæ reseruata, potè non apparere cur votum ad hoc vt sit determinatum & reseruatum, debeat esse de materia reseruata in specie, & non in genere, & debeat procedere à voluntate determinata ad materiam specificam, & non genericam, nam & ipsa quoque materia generica suam habet determinationem, & per consequens sufficiens erit ad inducendam reseruationem in votum.

5. Ad confirmationem concedo in voto alternatiuo implicite contineri conditionem respectu vtriusque partis, quatenus vouens manet sua in libertate ad eligendam potiùs vnam, quàm alteram partem: ex hoc verò non sequitur tale votum non esse reseruatum si tota materia est reseruata, & vouens eligendo necessitatur materiam reseruata eligere, neque ex tali libertate vouentis sequitur quòd votum sit imperfectum & indeterminatum. Hac Bardi; vnde puto non esse recedendum ab hac negatiua sententia, nec posse Confessarium virtute Bullæ aut Iubilæi in voto sic emissio dispensare, & ita senserunt aliqui ministri huius Curia Romanæ; & de hac difficultate à me interrogati.

RESOL. CXVIII.

An Confessarius possit commutare per Bullam Cruciatæ votum disunctiuum, modo quò supra diximus, quando materia non reseruata effecta est impossibilis, ita vt vouens nequeat partem non reseruata adimplere, sed tantum partem reseruata? Ex p. 1. tract. 11. Ref. 74.

§. 1. ET ita erit casus. Emissit, v. g. aliquis votum castitatis, seu peregrinandi ad aliquam Ecclesiam B. Virginis, vel dandi centum aureos alicui Hospitanti: postea ex morbo non potest peregrinari, vel amittit matrimonium; & ideo materia voti non reseruata effecta est impossibilis, & remanet possibilis materia voti reseruata petitur in tali casu possitne Confessarius virtute Bullæ hoc votum commutare. Negatiuam sententiam docuit Bonac *tract. de legib. disp. 4. q. 2. punct. 7. n. 18.* quia materia illa verè est reseruata, & est adimpleta ex vi voti.

2. Sed contrariam sententiam affirmandam esse puto, quam docet Suar. *de relig. tom. 2. lib. 6. c. 24. n. 4.* & Sanchez in *sim. lib. 4. c. 40. n. 44.* Et ratio est: quia tale votum per se, & ex natura sua nunquam obligauit vouentem ad partem reseruata: sed postmodum obligatio ad illam oritur per accidens ex solo facto, & impossibilitate alterius materiæ non reseruata: vnde patet responsio ad argumentum Bonacinae; dicimus enim materiam illam esse reseruata per accidens ob impossibilitatem materiæ, non autem ex vi voti.

RESOL.